

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Egyben: Negyedévre 8 korona
 Félévre 12
 Hádra: Negyedévre 5
 Félévre 20

Felelős szerkesztő:
 Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
 László Vózsaf.

Egyeszedik ára 4 fillér.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-u 9. — Telefon 27

A vesztegetés története.

Uj adatok és leleplezések.

— augusztus 5.

Napok óta tartja lázas izgatottságban az egész országot az a rettenetes esemény, melynek forrása egyrésztől a semmiféle bűnös esz-köztől vissza nem riadó pénzvág, másrésztől a gyámoltalanságig egy-ügyü nagyralátás.

Szápáry László, a fiumei kormányzó, a magyar zászlós ur, az ősi főúri család sarja, a király valóságosbelső titkos tanácsosa, akit ennyi nagy és igazán országos dignitás-ban is mindenki csak Szápáry Lacikának nevezett és ismert, a maga gyermekeken éretlen felfogásával, szinte szántalmasan ostoba könnyen-hívósággal felette alkalmas egyén-nek látszott arra, hogy őt egy er-kölcsileg és anyagilag egyaránt vég-kép elzüllött vakmerő kalandor hi-hetetlen merészséggel megsarcolja.

Dienes Márton egyszerűen eret akart vágni áldozatra kész urakon; de ezse ágában sem volt a pénzt megvesztegetésekre pocskolni.

Az volt a terve, hogy zsebre vág hatszázezer koronát és ki se mozdul a fővárosból, hanem szép házat vásárol és annak ablakából drága havannát füstölve kacag a vesztegetésre pénzt áldozó urak szemébe.

A pénzt azonban nem kaparította meg és most az egész világ óriási erkölestelenségről, ujságok és ellenzéki képviselők megvesztegetéséről beszél és iszonyu botrányok vihara zug végig a hazán, felkavarva, a nemzet arcába csap-

kodva zavaros közéletünk minden iszapját.

Hová fog fejlődni ez a szenny-es dolog? minő újabb és újabb piszkosságok következnek? és kiket fog elsodorni ez a förtelmes szemét-áradat: azt e pillanatban senki se tudja.

Én sem akarok rejtelmes jóslatokkal és titokzatos célzásokkal előállni, hanem egyszerűen leírom a Szabadság olvasói számára a leghitelesebb és teljesen közvetlen forrásból az ugynevezett vesztegetés igaz történetét.

Megjegyzem, hogy ez adatok legnagyobb része teljesen új, először a Szabadság e hirdetésében kerül nyilvánosság elé s minden-esetre különös felderítő világosságot vet a vesztegetési históriára, mely ma egész Magyarországot izgatja, gyöttri, emészti.

A Szápáryak szereplése.

Szélhámos kalandorok részére ke-resve sem lehetne alkalmasabb áldozato-kat kiszemelni a két Szápárynál.

Szápáry Lacika, a mikor képviselő volt, gyerekes hiúságáról, minden sület-lenségbe könnyen beugratható éretlenség-ről volt nevezetes. Mióta fiumei kor-mányzó, jóllehet maga is állandóan pénz zavarokkal küzdött, mégis sok apró pénzt zsaroltak ki tőle kétes vállalkozásokra, kalandos tervekre homályos jellemü alakok.

Szápáry Pali, Lacika testvére, nem különben mindenféle szereplésbe beugró egyéniség. Idegen forgalmi iroda, tűzijá-tékos dunaünnep, ezek csak kis szigetek az ő hajókázásai tengerén. Nemrég az országos színészegyesület elnöke akart lenni, be is lépett pártoló tagnak, meg is

választotta a szegedi szintársulat közgyü-lési képviselőnek, de ez a két izben meg ismételt kísérlet balul végződén, a gróf nem is fizette be a színészek egyesülete javára felajánlott tízezer koronát. Még érdekesebb, hogy Szápáry Palika nem csak külföldi gépkocsikat közvetít rendes osztalékra, hanem a fővárosi szocialisták-kal is évek óta tart fenn olyan összeköt-tetést, melyről ő azt képzei, hogy használ vele az ügynek, a kormányban és a hazának.

A valóság pedig az, hogy évek óta orránál fogva vezetik a grótot azok, akik ebből anyagi hasznot húznak.

A dohány-utcában évek óta bérel Szápáry Pali egy szép I. emeleti helyi-séget évi 1200 koronáért, állítólag a szocialisták számára. De ebbe a esinos lakásba szocialista még be nem tette a lábát, valamint azokon a pulykapecese-nyés vacsorákon se volt soha egyetlen szocialista se, amelyekre a költséget szintén Szápáry Pali teremtette elő isten tudja miből. A sorok-ujfalusi és perká-tai birtokok tul vannak terhelve kölesö-nökkel. Váltók is nagy számmal forog-nak a piacon.

Es Szápáry Lacika mégis hatszáz-ezer korona készpénzt tudott felmutatni ropogós bankókban Dienes Mártonnak július 29-én. No de tartsunk sort.

Dienes Márton terve.

A teljesen pénz nélkül álló kétség-beesett Dienes Márton két kézzel kapott az ajánlaton, mikor Singer Artur őt fel-kereste s a tervszerűen előkészített vesztegetések keresztülvitelére felszó-lította.

Dienes bizonyos emberektől, akik-kei nyomoruságos vergődése idején sűrűn érintkezett, alapos felvilágosításokat kapott a helyzetről és azt is tudta, hogy Szápáryéknak pénzük nincs, ha tehát

Ha Ön gyomorhajban és ebből eredő bágyadságban, fejfájásban vagy egyéb következményeiben; Ha Ön székrekedésben, aranyeres bántalmakban, kös vényben szenved, úgy kísérelje meg

Loser János 'Horgony' keserűvizét

Az eredmény felülmulja majd várakozásait és Ön mint számtalan más, a HORGONY keserűviznek köszöni majd egészségének helyreállítását.

Kapható minden gyógyszerárban s fűszerüzletben.

lesz pénz, az csak a mások pénze lehet.

Nyomban megfogamzott agyában a gondolat, hogy *rászedi Szápáry Lászlót, átveszi tőle a vesztegetésre szánt pénzt, de egy fillért se veszteget el belőle.*

Azonnal közölte tervét társával, (ez a társ nem Singer) a társ belement és hozzáálltak a hasznos ügy lebonyolításához.

Van pénz bőven!

Dienes Márton adta az előkelő hazafit, akinek lelki furdalásai vannak. Erre a játéka azért volt szüksége, mert tudta, hogy Szápárynak nincs pénze s attól félt, hogy hiába fáradozik és nem jut hozzá a jó falathoz. Dienes ugyanis nem volt abba eleinte beaata, hogy honnan, kitől kapja Szápáry a pénzt.

Éz magyarázza aggodalmaskodását és színlelt habozását.

Szápárynak valósággal 27-én és 28-án semmi pénze sem volt.

Hogy az első kísérletet meglehessen tenni, hogy Dienes akcióba lépésének bizonyítékát adhassa, erre sem állt Szápáry rendelkezésére a szükséges kis összeg. Odarendelt jószágigazgatójának sem volt pénze, az alkalmazott Ritter tehát két takarékbetétjét adta kölcsön kegyelmes gazdájának, a nélkül, hogy sejtette volna, mire kell a pénz. Dienes átvette a könyveket, de annyi türelme se volt, hogy felvegye a pénzt, mert az volt a feltétel, hogy az első eredmény után, mihelyt bemutatja Pap Zoltán nyugtáját, **kezébe adják a**

megállapított vesztegetésekre szükséges hatszázezer korona készpénzt.

Ezért volt Dienesre nézve oly sürgős a Pap Zoltán levele.

Rohant is vele rögtön Szápáryhoz Társa odalent várta. Dienes ideges volt, félt, hogy elszalasztja a koncot, Szápáry nem tudta előteremteni a pénzt.

Szápáry észrevette Dienes kételkedését. Nevetve szólt:

— Azt gondolja nincs pénz? Van itt pénz bőven! Csak lásson hozzá komolyan és erélyesen a dologhoz! És a tamaskodó Dienesnek felmutatott **négy százezer korona készpénzt** és azt mondta neki, hogy 29-én este átadja az egész hatszázezer koronát.

Valóban nála is volt a pénz hiány nélkül.

Tessék jól megérteni: Szápáry Lászlónál, a kinek hitele jóformán kimerült, aki az ügy megindítására a csekély 12,000 koronát is csak gazdatisztjé- től kölcsönként betétkönyvekben tudta átadni Dienesnek, ugyanennél a Szápárynál rövid idő múlva hatszázezer korona készpénz volt. Dienes Márton mint az örült rohant a kapuban várakozó érdektársához:

— Meg van a pénz! Bőven van! Láttam, szemem láttára olvasta meg Szápáry. Holnap reggel háromszázezer pengő üti a markunkat.

Ezzel a két társ hozzá látott a további teendők megállapításához.

— Egy fityinget se adok senkinek. Megfelezem veled a pénzt és egy lépést se teszek. Zoltán, legokosabban tenné,

ha adná a becsületes megtalálót és leplezné a vesztegetést. Te pajtás, ez még bő gyümölcsöt hozna nekünk! Mihelyt zsebemben a pénz, kidobom Szápáryt, ha rám meri fogni, hogy én rám ilyen piszkos dolgot bízott! Én becsületes ember vagyok! Pénzem lesz, tehát becsületesem is lesz!

Dienes megszöktetése.

Hogyan utazott el Dienes Márton 29-én éjjel az expressz vonattal Bécsen át Berlinbe: ezt már részletesen tudja az olvasó.

Csak röviden jelzem tehát, hogy Hegyi Jenő a Magyar Tengerpart szerkesztője, a fiúmei kormányzó régi meghittje volt azzal megbizva, hogy Dienes New-Yorkba szöktesse.

Hegyi Jenő azelőtt sohase látta Dieneset, 29-én éjjel ismerkedett meg vele.

Gróf Bánffy Miklós százezer koronát adott Hegyi Jenő kezébe azzal az utasítással, hogy felét Berlinben, másik felét New-Yorkban adja át Dienesnek.

Hegyi Jenő könnyű szürke ruhában a legcsekélyebb podgyász nélkül indult Budapestről New-Yorkba, a hosszú amerikai utra. — Huszezer korona volt nála uti költségre.

Dienes Márton megszöktetése tehát nagyon sürgős lehetett.

És pedig azért, mert Dienes tudta, hogy Szápáry a mások pénzével akart vesztegetni.

Különben mi értelme lett volna a megszöktetésre szánt százhuszezer korona kidobásának, mikor Szápáry már mindent

A nővér.

Irta: Ibrányi Miklós.

Este az orvos azt mondta, midőn megvizsgálta a beteg nővért, hogy a reggelt nem éri meg. — Csalódott. A reggeli napsgár odatűzött az ablakra, hol a nagy beteg feküdt s csendes halk hangon imádkozott, míg a mellette őrködő testvér leste kívánságát s ápolta gondozó kezével.

A beteg tekintete a szoba falán egyedüli dísz képező feszületre volt szegezve, az imája, kifejezése arcának, nyugodtságot s nem a haláltól félelmet árulta el, s a komor bus falak között mintha az Ur vigasztaló jóleső szava hallatszana: Én megsegítlek! — A szemek beestek s üveges fényt nyertek, az ajk vértelen, tehér, a bőr oly elernyed, hogy a vézna kezen a gyenge erek futása is meglátszik; mozdulni képtelen, az izomerő már eltávozott s csak a szívverés, a sutogó hang mutatja még az életet . . .

A halál angyalának csókja már ott van a beteg homlokán.

— Megint megjelent lázalmomban, szólt imáját befejezve, mosolyogva intett felém, hogy kövessem!

Az ápolónő keresztet vetett magára s a beteg folytatta:

— Nincs bűnöm. Az Isten végtelen igalma befogad kegyelmébe. A zárda fala szent s én lakója voltam. Az ég szere-

tete küldte a napsugarat is a haldoklóhoz hogy, az elmulás fájdalma könnyebb legyen, s az Ur mutatta álomban nekem ötet is meg, és mire a nap leszáll, követni fogom az örök béke hazájába. Az irgalomban bizhatok, mert imádtam az Istent egy összetört szívnek egész erejével, sem gondolatban, sem tettben nem vétkeztem soha.

Csend volt a szobában. A beteg elhallgatott, majd kis szünet után így kezdte: Szerettek engem is. Alig voltam tizenhét éves, hogy szüleimhez hazamentem az intézetből s megismerkedtem ö vele. — Olyan volt, mint a milyen férfit nő képzelhet magának: deli, bátor, szép, s szerettük úgy egymást, hogy ennél tisztább, igazabb szerelem nem lehetett.

Ekkor a haza fiaihoz fordult segítségért. Menj! szóltam kedvesemhez, midőn láttam, hogy a határozatot tőlem várja, s jőjj vissza, ha mentve lesz otthonunk, hazánk; imádkozni fogok érte s várok reád, mint Istenére a hívő, mint üdvösségére a hű keresztyén. — Elment s a csók, melyet akkor egymással váltottunk, első s utolsó csókunk volt. Az eljegyzési s a halotti csók. Eseti és többé vissza nem tért. Egy közös sirban fekszik társaival, de a haza szabad.

Az a szeretet, mit a kedves iránt éreztem, istenimádássá változott s megkönnyebbül szívem abban a reményben, hogy meghallgat a mindenek ura és én még találkozom vele fenn. Oh, mily buzgón imádkoztam, mily örömmel mondtam le világi örömről s mily tiszta, igaz

szívvel tettem a fogadalmat, hogy isten szolgálója leszek siromig.

Testvér!!

Elhal a szó ajkáról, erőtlen karja megmozdul, a nagy betegnek fejét az ápolónő kissé felemeli, halvány pir lopódzik a sápadt arcra, a vér utolsó futása a gyenge testben; egy egész új világ, egy földöntúli boldogság tükröződik a lázas szemekben. Társa igaz részvételt hajol hozzá, homlokon csókolja s a hidegedő kezét kezébe fogja. . . Egyszerre a láz elővársolja a képet, midőn a kedvestől elbucuzott — évekké, sok évvel ezelőtt.

— Nem, nem félek, ne nézd e könyvet szólt halkán, te te remegsz . . . hogy elfeledlek . . . fázol . . . hideg vagy . . . soha, soha . . .

Halotti csend lett; a napsugár elhagyta az ablakot s csak a haldokló gyors, mély lélegzetvétele hallatszott.

Az ápoló testvér letérdelt s halkán imádkozta: „Mi atyánk Isten ki vagy.”

Az ágyból csodálatos erővel a nagy beteg felemelkedik s utánamondja az imádkozónak: Mi atyánk Isten ki vagy. Visszaesik párnájára, egy mély sóhaj hallatszik még . . . A nővér kiszendvedt.

A zárda harangja imára szól, a testvérek imádkoznak s homlokon csókolják az elköltözöttet, kinek arcán nyugodt boldogság honol, mintha hallaná, a mit a bucsuzók mondanak: Isten veled!

bevallott és lemondását benyújtotta Hé-
dervárynak?

Az események aztán rohamosan össze-
szetorlódtak.

Kezében volt Dienesnek Deák Jenő-
höz intézett berlini távirata, továbbá
zürichi táviratát is.

Lienes most már egyedül bujdosik
idegen névre kiállított utlevéllel.

Hegyi Jenő Berlinben csak ötven
ezer koronát adott neki át.

Dienes megtudván, hogy elfoga-
tási parancs van ellene, vonakodott
Hegyi társaságában Hamburgon át
New-York felé utazni. — Ekkor Hegyi
megtagadta a másik 50,000 korona ki-
adását.

Dienes fojtogatni kezdte Hegyit és
lelövésrel fenyegette. Jöttek azonban a
detektívek. — Dienes menekülni volt
kénytelen. — Így tehát Hegyi Jenő a
százezer koronából ötvenezeret tegnap
visszahozott Budapestre.

Dienes leleplező levele.

Dienes Márton borzasztó dühös,
hogy csak ötvenezer koronát kapott.

Tegnap táviratban értesítette egy
budapesti bizalmasát, hogy a napokban
levelet kap, melyben Dienes leleplez
mindent és mindenkit.

Pap Zoltán és Nessi ellen az is-
mert nyilatkozatokat kérésre szakták tőle.
Most ebben a levelében nyilvánosságra
hoz minden részletet híven.

Ezt a levelet annak idején módomban
lesz a Szabadság hasábjain közölni,
ámbar Dienes megbízhatósága fabatkát
sem ér és valószínű, hogy csak azért
készül másokra sarat dobálni, hogy ő
ne lássék oly feketének, amilyen.

Van azonban kikiáltásban más fordul-
lat is. Az, hogy kik (a miniszterelnök-
től teljesen távol állók) adták Szápáry-
nak a pénzt.

Ez lesz a vesztegetés történetének
legnagyobb feltűnést keltő befejezése.

A parlamenti vizsgálat.

Saját tudósítónk távirata.

Budapest, aug 4

A remek országháza csodás fényű
folyosóin ma is zibongott, hullámozott a
hazafias aggodalom, a tülekedő kíváncsi-
ság. Képviselők, tanuk, nagy urak, újság-
írók jártak-keltek, suttogtak, vitatkoztak.

Ma már hideg terítés is volt a dele-
gátusok termébe vezető folyosón s az ér-
deklődők ott elégitették ki szomjukat és
étvágyukat, míg bent a teremben a par-
lamenti bizottság előtt tovább folyt, szö-
vődött a szertelenül ocsmány vesztege-
tési komédia százféle fonállal összekuszált
története.

A folyosón fel-feltűnt Teleki Gyula
gróf, aki az Andrássyakkal tanakodott,
idegesen tárgyalt. A tanuk közt megje-
lent Hegyi Jenő, a fiumei lapszerkesztő,
a ki bizalmas részleteket beszélt el Die-

nes utjáról és szökéséről. Eredeti alak
a Vészi-féle vesztegetési kísérlet tanuja:
régipájeszes, bozontos szakállu zsidó
őstípus.

Az ülést csak jóval 11 óra után
nyitotta meg a helyettes elnök. El is
határozta a bizottság, hogy ezentúl délu-
tán 3 től esti 9-ig tart üléseket.

A terem körül két-három teremben
lázasan munká folyik. A gyorsírók jegye-
teit tizen is diktálják és a gépiró kisasz-
szonyok tábora sokszorosítja mesés gyor-
sasággal a sajtó részére.

Ma több külföldi nagy lap tudósi-
tója érkezett a tárgyalásra, mely ez idő
szerint a világ egyik legnagyobb ese-
ménye.

A mai ülésről részletes híradásunk
a következő:

Miklós Ödön elnök 11 óra 27 perc-
kor megnyitja az ülést.

Heincz Hugó jegyző felolvassa a
tegnapi két ülés jegyzőkönyvét.

Polonyi szóváteszi, hogy bejelentett
külön véleménye nincs a jegyzőkönyvben.

Elnök ilyen értelemben kimondja a
jegyzőkönyv kijavítását. Ezután bemu-
tatja Szápáry László levelét, mely sze-
rint öcsését megbizta azzal, hogy az or-
szágos központi takarékpénztár hiteles
kivonatai a bizottság rendelkezésére áll-
janak.

Rátkay kérdi, megjelenik-e Szápáry
László újból a bizottság előtt?

Elnök: A távirat elment, de a gróf
állapota oly súlyos, hogy egyelőre mel-
lízhető idehívása.

Ezután a tegnapi tanuk hitelesnek
ismerték el vallomásaikat. Szápáry Pál
némi csekély kiigazítást kért, a mit el
rendeltek.

Egy jelentkezett tanunak Steiner
Ödönnek nem tudták kézbesíteni a meg-
hívót.

Több fücsa levelet is intéztek a
bizottsághoz. — A többi közt Rozgonyi
Kinizsi Lehel. (Nagy derűltég.)

Következik a napirend.

Rátkay László arról győződött meg,
hogy Szápáry ismeretes nyilatkozatának
szerkesztésénél gróf Andrássy bizottsági
tag tanuként szerepelt. Indítványozza,
hogy Andrássyt tanuként hallgatták ki.

Andrássy Gyula: Szívesen állok
elébe.

Kubinyi Géza ezt ellenzi.

Nagy Ferenc hosszabban okolja meg
hogy miért nem járulhat ehhez hozzá.

Polonyi Géza szerint a miniszterelnök
nyilatkozatával meg van állapítva, hogy
Szápáry módosításokon átment nyilatko-
zata felett folyt tanácskozásban gróf
Andrássy, gróf Bánffy Miklós és Rudnay
főkapitány vettek részt.

Elnök: A gróf ur nyilatkozhatik bi-
zottsági tagsági helyéről.

Kubinyi: De nem mint tanu.

Elnök: Ugy van.

Andrássy Gyula erre mindenképpen
megerősíti Khuen Héderváry tegnapi val-
lomását. A miniszterelnök megdöbbenéssel
hallotta Szápáry tettét.

Polonyi: Miért nem jelentette be ezt
a vallomást a miniszterelnök nyomban
a jul. 29-iki ülésen?

Andrássy: Mert csak az éjjeli ülés.
után kapta meg Szápáry beismerő levelét.
Akkor már nem lehetett új ház ülést
összehívni.

Ezután elhatározta a bizottság, hogy
holnaptól kezdve üléseit csak délután 3
órákor tartja.

Mandel Pál indítványozza, szerezzé-
nek a rendőrségtől Dienes Márton ré-
szére *salvus conductus*, hogy a bizott-
ság előtt megjelenhessék s vallomástétel
után szabadon elmehessen.

Leicht Béla, a telefon igazgatója
mint tanu megcáfolja azt a hírt, hogy a
telefon használható lett volna.

Sélley Sándor miniszteri tanácsos
megcáfolja a lapoknak a belügyminisz-
teriumról Dienes szökésével kapcsolatos
híreit.

Sándor Pál elmondja, hogy Pap
Zoltán tőle 1000 koronát kért, melyet
aztán nem a meghatározott célra fordí-
tott. Pap később a pénzt visszaadta.

Ezután az ülést estére halasztották.

Este

Pap Zoltán személyes kérdésben:
cáfolja Sándor Pál állításait. Az ebben
az ügyben tanusított eljárásáért őt párt-
jának becsületbirósága teljesen tisztázta.
A pénzt Sándor Pál tudtával a *Füg-
getlen Magyarország* céljaira hasz-
nálna fel.

Sándor Pál megmarad előbbi állí-
tása mellett, hogy Pap a tőle kért 1000
koronát nem a meghatározott Kossuth-
ünnep költségeire, hanem tudtán kívül a
nevezett lap céljaira használta fel.

Ritter Imre, Szápáry jószágigazga-
tója rendkívül tartózkodóan vall. Legtöbb
kérdésre kijelenti: Nem tudom! vagy:
Erre nem adhatok választ!

Eközben megjött az országos taka-
rékpénztártól bekívánt *számla kivonat*
Szápáry László vagyoni állapotáról. A
kivonat szerint július 27-én és 28-án
104,000 koronát kifizettek Ritter Imre
kezeihez.

Ritter Imre arra a kérdésre, hogy
mire szolgált ez a pénz, azt feleli: *Nem
emlékszem rá!* Majd kijelenti, hogy
28-án a takarékpénztári könyveket át-
adta Szápárynak egy idegen ur jelen-
létében. A gróf azt mondta: sürgősen
kell neki pénz s mert pénz nem volt
nála, saját betét-könyveit becsátotta ura
rendelkezésére.

Ezután

Hegyi Jenő, a fiumei *Magyar Ten-
gerpart* szerkesztője következők. Kije-
lenti, hogy ő a vesztegetési ügyben nem
volt beavatva. A kipattanás napján éj-
jel Szápáry könyezve kérte őt, hogy
kísérje Dienes haladéktalanul Amerikába.
Hegyi halálával tartozott Szápárynak, te-
hát azonnal elutazott Dienes Mártonnal,
kivel csak ezután éjjel 12 óra tájban is-
merkedett meg, Geiger Gizellát ő Dienes
feleségének hitte, csak utközben tudta
meg, hogy a kedvese. Berlinben, mikor
Dienes értesült a budapesti eseményekről
s a váratlan fordulatról, hogy le akarják
tartóztatni, lelövésrel fenyegette Hegyit,
ha a pénzt nem adja oda neki. Hegyi
Jenő a Szápárytól kapott 50,000 koroná-
ból 28,000 koronát átadott Dienesnek, a
többi pénzt visszahozta, hogy Szápáry
ezt Dienes itthon hagyott családjához
juttassa.

Hartstein József kijelenti, hogy Vészi
Józseffel tárgyalt ugyan a Bud. Napló
értékesítéséről, de ezt a lap liberális
irányba való visszatéréséért tette. —
Megbizása senkitől sem volt erre. (Hart-
stein szegényes külsejű ó-zsidó ruházatu
ember.)

Vészi József erre kijelenti, hogy az
igazság kiderítését más fórum előtt fogja
szorgalmazni. Fentartja állításait.

Léwinger Samu pénzügynök kijelenti
hogy 5000 koronát adott Dienesnek. —
Eszrevette, hogy a váltón Nessi aláírása
hamis. Később Dienes a váltót valódi

aláírásával kieserülte. — Ezt állítólag a rendőrség közbenjöttével tette. — Egy Marmorstein nevű ügynök mondta neki hogy Dienesnek sok pénze van és Nessi től minden áron váltót akar birtokába szerezni, Dienes a tanúnak azt mondta, hogy legalább 15 függetlenségi képviselőt bír a rendelkezésére álló pénzen megvenni. Nessi Pált, a kit a miniszterelnök kinem állhat, negyvenezer forinttal kell megvásárolni.

Kijelenti végül, hogy a rendőrség ma délután a nála levő Dienes váltókat lefoglalta.

Elnök többek hozzászólása után kimondja a bizottság határozatát, hogy a rendőrség e lépésének okát kiküti.

Az ülés ezzel este 10 óra 20 perckor véget ért.

KÖZIGAZGATÁS.

× **A városi központi választmány ülése.** A város központi választmánya tegnap délután a városháza tanács termében délután 4-től 5 óráig ülést tartott.

Az ülésen Kovács József polgármester elnökölt, a jegyzői teendőket Vargha Károly tb. v. tanácsos végezte. A választmány tegnapi ülésében megállapította, hogy a képviselő választók névjegyzéke ellen beadott felszólalásokra, mikről a választmány múlt ülésében határozatot hozott, újabb felebbeséseket nem adtak be.

Ennek megállapítása után elrendelte a választmány, hogy ez eddigi ideiglenes névjegyzék állandó névjegyzéknek tekintessék s hogy a választmány előbbi határozatai folytán s a beadott felszólalások alapján a névjegyzékből kihagyandókat most már végleg töröljék, ellenben a felszólalások folytán választmányi határozattal már előbb felvetettek most már a névjegyzékbe végleg vegyék fel.

Az 1904 évre így most már a választók névjegyzéke végleg meg van állapítva s ezek alapján most már azt is hírül adhatjuk, hogy a képviselőt választók összes száma városunkban az 1904 évre 5533. Ha tehát a közel, vagy távol jövőben választásokra kerül a sor, onnyi azon polgártársak száma, kik legfenségesebb alkotmányos jogukat nálunk gyakorolhatják.

× **Ülések a városnál.** A város közgazgatási bizottsága ma délután 3 órakor a városháza nagy termében Puky Gyula főispán elnöklése alatt tartja meg a havi ülését. — A városi számonkérő szék pedig, ugyancsak a főispán elnöklése alatt, holnap reggel 9 órakor tartja meg ülését a város tanácstermében.

× **Hivatal átvétel.** Roncsik Lajos városi főszámvevő — szabadságideje letelvén — hivatalát a tegnapi napon újból elfoglalta.

Társas kirándulás a Székelyföldre.

Közli Székely Ferenc.

A Székely-Egyesület és Székely-Társaságok marosvásárhelyi irodája buzgó tevékenységet fejt ki a székelyföldi idegen forgalom fejlesztése körül. Segéd-

keznek ebben az ország erdélyi és magyar részében megalakult Székely Társaságok, hogy a szórakozást, üdülést és gyógyulást keresők kelet Svájcra, Székely föld felé vegyék útjokat, mert hát általánosság vált az a hiedelem, hogy a székelység ezernyi bajait enyhíteni, s vajdó székely kérdést a magyarságra nézve kedvezően megoldani nagy Magyarország erkölcsi és anyagi támogatása nélkül teljes lehetetlenség.

Az eddigelő magára hagyatott derék székelység az idegen elemek, nemzetiségek nyomása és céltudatos előrenyomulása alatt egyre vesztí ellentálló képességét. Évről-évre nagyobb és nagyobb csoportokban szállingóznak idegenbe és pedig már nem annyira Oláhországba, mint inkább Amerikába, mert hát az ő székely küzdelme közepette nem látja Magyarországot, nem érzi ennek erejét, hatalmát, támogatását. Ellenben a nemzetiségek egyrészt számbeli előnyomulással, másrészt a nemzetiségi célokat szolgáló pénzügyi révén, nemkülönben gazdasági versenyzésükkel mind nagyobb és nagyobb tért hódítanak a Székelyföldön.

Nekünk magyaroknak a Székelyföld a maga természetes szépségei és kiaknázhatatlan kincsei mellett politikai tekintetnél fogva igen értékes.

Erdély Magyarország fellegvára volt mindig, Erdélynek pedig élő védőbástyája a Székely föld. Nemzeti életkérdésünk tehát, hogy ezt az értékes földet továbbra is az ő székelyek bírják, hogy a Székelyföld időtlen ideig hazánk védhatárul szolgáljon.

Ezt tudja mindenki, aki a politikai dolgokban csak kevésbé is járatos. És mégis roppant nehezen állandósulhat meg az érintkezés a Királyhágón inneni és túli magyarság között, holott annak következményei vajmi üdvösek volnának.

A statisztika adatai szerint negyven millió koronán felül fürdőznek el a magyarok minden évben külföldön. Ebből a nagy összegből a gyógyító forrásokban gazdag s gyönyörű fekvésű székely fürdőinknek még morzsa sem jut. Már pedig ha megismernék e hazarész értékét, bizonyára akadnának, akik a Székelyföld holt kincseinek megmozdítására elsőrendű és sokfajta ásványvizeinek terjesztésére, ipar és háziipar cikkeinek divatba hozására vállalkoznának, vadász területeket bérelnének, erdőt vagy földet vásárolnának, bányák feltárására, ipari vállalatok létesítésére szövetkezének. S ha idővel mindez bekövetkeznék: itthon maradna s ősi fészékében boldogulhatna a székely, egyben pedig a magyarság egészről egy vészes felhő is öökre eltűnne.

Ezt elősegítendő a debreceni Székely Egyesület és Székely Társaságok marosvásárhelyi központi irodájával egyetértőleg f. évi augusztus hó 18—28 ig terjedőleg az alábbi társas kirándulást tervezi a Székely földre, a melyre jelentkezni nálam 12-ig lehet. — A kirándulásban hölgyek is résztvehetnek.

Maros Vásárhely. Érkezés augusztus 18 án reggel 4 óra 17 perckor vagy d. e. 10 óra 30 perckor. A vendégeket fogadja a Székely Társaság.

Szászrégen. Érkezés 18 án este 7 ó. 14 perckor. Utközben Vécsen a várkastély Diszajón a paraszthimzés kiállítás, Gödemesterházán a Millenniumi emlék megkintése.

Toplica (fürdő) érkezés este 6 órakor Borszék fürdő. Érkezés augusztus 20 án délre. Tartózkodás két nap. Fürdés kirándulások a jégbarlanghoz, medvebar-

langhoz, tündéerkertbe, borviz forrásokhoz a Bükk-havasra.

Tölgyes (határ állomás.) Érkezés d. e. 9 órakor. A román natár megtekintése.

Gyergyószentmiklós. Érkezés aug. 22 én d. u. 5 órakor. Ebd Csikszentdomokosan. A mádfalvi emlék megtekintése

Csikmádfalváról továbbutazás vasuton d. u. 4 óra 31 perckor. Szentanna tóhoz gyalog, innen búkszádi szekerekkel

Bálványos fürdre. Érkezés aug. 24 én estére. Utközben Bálványosi vár megtekintése.

Kézdivásárhely. Érkezés augusztus 25-én d. u. 5 órakor.

Kovászna fürdő. Érkezés augusztus 26-án d. e. 11 óra 4 perckor.

Brassó. Érkezés augusztus 27-én reggel 8 óra 25 perckor. Kirándulás a Cenk hegyre az Arpád szoborhoz. Másnap Noa nyaraló telepre és a hétfalusi csángó községekbe vagy Zajzon csángó fürdőre.

Hazautazás Brassóból augusztus 28-án d. u. 2 óra 45 perckor gyorsvonattal, vagy este 8 óra 13 perckor személyvonattal.

Egy kiránduló kiránduló költsége a székelyföldi utban 87 korona 90 fillér. — Hozzáadva a Marosvásárhelyre utazás és Brassóból hazautazás vasuti költségét 32 korona. Az egész utiköltség 119 korona 90 fillér.

A kiknek vasuti szabadjegyük van, vagy fél jeggyel utazhatnak, természetesen ennél is kevesebb költséggel tehetik meg az erdélyi részek ezen legszebb és legtanulságosabb útját.

A debreceni határozat

S z e g e d e n.

— aug. 5.

A debreceni szabadelvű párt határozata megérkezett Szegedre is és a szegedi szabadelvű párt ebben az ügyben aug. 19-én nagy gyűlést tart.

A Szegedi Napló azt írja, hogy a debreceni híres határozat két példányban érkezett meg, az első és a második kerület szabadelvű pártjai számára. Ugy látszik Debrecenben nem tudják, hogy a szegedi második kerületben nem találkozik a szabadelvű polgárnak egy fia sem.

Ezzel tisztelt laptársunk nyilván azt akarja kifejezni, hogy szabadelvű párti polgár nincs abban a kerületben. Hát ezt a debreceni szabadelvűpárt valóban nem tudhatja, bátor azért, mert a kerület képviselője függetlenségi, még nem bizonyos, nincsenek-e ama kerület választó polgárai közt bármi csekély számmal szabadelvűpártiak, a kik csatlakozni kívánnak a debreceni határozathoz.

De ha fia sincs ott a szabadelvű pártinak, akkor is jobb, ha a debreceni határozatot oly kerületek is megkapják, a hol nincs szervezett szabadelvű párt, mint ha esetleg függetlenségi képviselőt választott kerület kisebbségben maradt, de szervezett szabadelvű pártja hiába várná a debreceni határozatot, hogy szíve szerint hozzájárulhasson.

Vége is az a cél, hogy a nemzeti követelések érdekében hozott párthatározat mellett az ország minél több, lehetőleg minden szabadelvű párti választó nyiltan állást foglalhasson.

A szegedi szabadelvű párt lapja a Szegedi Híradó, elhallgatva a debreceni határozatot, a következőket írja a szegedi szabadelvű párt mozgalmáról:

A szegedi szabadelpárt nagygyűlést tart. Azok között az igazán kínos és zülött politikai viszonyok között, melyek most már egy év óta tombolnak az országban keresztül, Szeged első kerületének országgyűlési képviselője elismerésre méltó energiával tudta megtartani nyugalma és élesen látó ítélőképességét. Soha egy pillanatra sem engedte magát megtántorítani az ezer felé változó pillanatnyi hangulatok és politikai célzatosságok által hanem hazafias meggyőződéséhez hiven és választóközönségének adott politikai programja szerint, vett részt a politikai küzdelmekben. A kik ezen idő alatt Lázár György dral érintkeztek és vele politikai védelmet váltottak, tudják hogy méltó aggodalommal nézte az eseményeket és a nemzet jogosult követeléseit, az 1867. évi XII. t. cikkben letett nemzeti jogokat, minden rendelkezésére álló módon és alkalommal igyekezett bent a szabadelpártban is oltalmazni, népszerűsíteni a sokszor fölszínre került oportunistas állásfoglalásokkal szemben. Mikor a nagy parlamenti párt részre szakadozott és a sajtó névszerint is pellengérezte a csoportokat, Szeged első kerületének képviselője sem azok között nem volt akik a többség akarát érvényesüléseért a törvényben meghatározott jogokat is háttérbe szorítani voltak hajlandók, sem azok között, akik pártbontászándékkal csoportosultak egyik vagy másik vezér körül. Az adott politikai program intaktságát őrizte meg becsületes gondossággal, hogy majd ha a szavazás ideje elkövetkezik, semmiféle lekötöttség ne feszélyezhesse meggyőződésének követésében a választóinak adott szó teljesítésében. A szegedi első kerület választóközönsége éppen ezért a legnagyobb bizalommal és megnyugvással kísérte képviselőjének politikai magatartását. Az a politikai katasztrófa azonban, melynek néhány nap óta az egész ország lakosságának érzéseit izgalomban tartja, mégis arra az elhatározásra bírta Pillich Kálmán törvényhatósági bizottsági tagot, a szabadelpárt egyik alelnökét, hogy a szegedi szabadelpártot értekezletre hívja meg, hogy a párt ezen az értekezleten politikai véleményét nyilvánítsa. Szándékát közölte Lázár György dr. országgyűlési képviselővel, aki éppen Szegeden időzik és abban történt megállapodás, hogy Pillich Kálmán, a párt itthon időző alelnöke, a pártvezetőséggel mielőbb tartandó értekezlet után, augusztus hó 19 ére összehívja a szabadelpárt nagygyűlését, melyen Lázár György dr. országgyűlési képviselő is megjelenik és nyilatkozni fog a politikai helyzetről. Az egész város közönsége feszült érdeklődéssel várja az első kerület közbeesülésben álló képviselőjének politikai nyilatkozatát, mely kétségtelenül a választókerület minden polgárának megnyugvásával fog találkozni.

EGYLET.

* **A csizmadiaák szövete.** Az újonnan alakult csizmadia termelő és árucsernok szövetezetenek választmánya tegnap délután négy órakor Tóth Kálmán ügyvezető igazgató elnökle alatt az ipartestület helyiségében ülést tartott. Az ülésen a berendezés és vásárlás volt a tárgy.

* **Köszönetnyilvánítás.** A Petőfi dalkör által aug. 2 dikán rendezett Rákóczi estély alkalmával a következők voltak szívesek felülfizetni Komlóssy Arthur elnök

10 kor. Rác József 4 kor. Király Gyula vár. tan. Károlyi Sándor, Sinay Gyula, Gyarmathy Gáborné, Komlóssy Lajos 2—2 kor. Onody Mihály, Latinka Jánosné Biró Imre, Steier Gyula, Rozsásy László, Bundy Sándor, Csapó László, N. N. Nagy Gábor, Salánky Istvánné, Sz. T. N. N. Nagy Imre, Komlóssy Miklós, 1—1 kor. Szép Gyula, N. N. B. N. N. N. 50—50 fillér, együtt 40 korona. — Fogadják a t. felülfizetők a dalkör nevében hálás köszönetemet s egyszersmind elnöki megbízásból kijelentem, hogy az estélyi tiszta jövedelmének és a kassai Rákóczi lovaszobor részére jutandó összeg megállapításáig az e célra hozzám küldendő bármely csekély összeget szívesen elfogadok s nyilvánosan nyugtázni fogok. Debrecen 1903. aug. 5. *Márton Gyula*, a Petőfi dalkör pénztárnoka (Piac utca 9. szám.)

H I R E K.

Napló.

Iparmúzeum nyitva minden vasárnap és ünnepeken napon d. e. 9—12-ig.

Nőegyleti szövő ipar tanmúhely nyitva — vasárnap kivételével — mindennap délelőtt 7—12-ig és délután 2—6-ig.

Augusztus 5. Városi közigazgatási bizottság ülése délután 3 óra.

Augusztus 5. Országos vásár

Augusztus 6. Városi számonkérőszék ülése délelőtt 9 órakor.

Augusztus 6. Országos vásár.

Augusztus 7. Országos vásár.

Augusztus 8. Országos vásár.

Augusztus 9. Kirakodó és lóvásár.

* **A főispán itthon.** *Puky Gyula* főispán Igló-füredi nyaralását félbe szakítva, ma reggel hazaérkezik. A főispánt főleg hivatalos dolgai hozták most haza, mert ma d. u. 3 órakor a város közigazgatási bizottsága, holnap reggel 9 órakor pedig a városi számonkérőszék fog ülésezni, melyen a főispán elnökölni fog.

* **Rendőrségi palota:** Szép szó, de nálunk még csak nem is remélhető. — Ahelyett a rendőrség egy-egy osztálya a város egy-egy eldugott helyén szorong. A főkapitányság egy középkori rozzant épületben, a mezőrendőrség egy hajdani tüzoltóaktanyában, a kerületi kapitányságok bérelt, szűk lakásokban. De a legszebb helye a bünygyi osztálynak van. Egy rozzant, ronda, piszkos, szűk épület, melynek hol javítására, hol bővítésére annyit költenek, hogy abból és a többi helyiségek lakbőreiből már régen lehetett volna szép, igen nagy rendőri palotát építeni, — melyben ugy a kerületi kapitányságok és a főkapitányság, mint a mezőrendőrség és a bünygyi osztály is elférne. — A rozzant bünygyi osztályt ismét bővítik. A biztosok szobáját a régi Ujházi féle házba helyezik át, mely háznak egy részében már börtönök vannak, Kár a kiadásért! Jobb volna már a sok zug helyett egy központi épületet építeni, melyben minden rendőrségi hivatal elférne. Nem kellene örökösön javíztatásra, bővítésre keltsen és a közönségnek sem kellene órákig mászkálni a rendőrség egyik osztályából a másikba. Meg az örökös küldözgetésre sem kellene a különben is kevés rendőrből egy csa

patot elvenni a szolgálatból. De hát itt nálunk Debrecenben sok mindenre telik. csak éppen és olyasmire nem, a mi a közönségnek használ.

* **Jégeső.** Régen volt oly szeszélyes az időjárás, mint mostanában. Kora tavasszal nyári idő volt, májusban jártunk, az aratásra meg volt annyi eső, hogy három évre is elég lett volna, aztán akkora forróság, hogy az utca nedves volt az izzadságeppektől. A tegnapi nap is olyan szeszélyes volt. Reggel verőfényes nap, délelőtt hirtelen jégeső, aztán kiderült. Délután ismét óriási zápor mogyorónyi jéggel. A csatornák természetesen bedugultak. Mindenütt sarkig állott a víz.

* **Új távbeszélő állomás.** A m. kir. kereskedelmi miniszter *Mártonfalva* közönség kérelmére beiegyezését adta, hogy Debrecen és Mártonfalva között távbeszélő állomást s illetve összeköttetést létesítsenek. A miniszter leiratában tudatja, hogy az összeköttetést és állomást már a jövő 1904 évi költségvetésébe elő fogja irányozni, ha a közönség az annak létesítésére szolgáló anyagi eszközöket és megfelelő számú előfizetőket biztosítani tudja. Ezek igazolása után az összeköttetés és állomás már az 1904-ik évben át lesz adva a közfoglalomnak.

* **Debreceni orvosok tanulmánytája.** Városunk három kedvelt orvosa, névszerint dr. *Somogyi Zoltán*, dr. *K. Szalay Béla* és dr. *Varga Emil* tegnap tanulmányutra mentek. Előbb néhány napig az Aldunán lesznek, aztán a Székelyföld elhanyagolt fürdőit járják be. Követendő, szép példa ez. Legfőbb ideje már, hogy a kitűnő székely fürdők, melyek sok külföldi fürdőt felülmúlnak, dívatba jöjjenek. Ezzel elérjük azt, hogy az országban marad a pénz és a szegény, elhanyagolt derék székelyeken is segítsünk.

* **A székelység debreceni apostola.** Felkapott mostanában városunkban a székely házi ipar termék használata. — Székely Ferenc, a helybeli székely társaság buzgó ügyvivő alelnöke tömegesen kapja a megrendelést. Eddig több mint 3000 korona értékű székely iparcikket rendelt a debrecenieknél Fehér István spapszentgyörgyi székely háziiparcikk raktárából. A cég halából 10 ingre való ostfordot küldött Székelynek, ki az ingeket 5 helyben alkalmazott székely inasgyereknek osztotta ki. A további megrendések is Székely Ferencnek, a székelyügy debreceni buzgó képviselőjéhez, a XII. felmérési felügyelőség felügyelőjéhez intézendők.

* **Méhészeti előadás.** Forgács Lajos V. ker. méhészeti szakrajztanár, e hóaug. 8-án d. e. 10 órakor méhészeti szakelőadást fog nálunk tartani, melyre ez uton is felhívjuk az érdeklődők figyelmét. A szakelőadás Csizsári Nagy Sámuel birtokos méhészeti telepén — Ujföld, Molnár féle tanya — lesz. Az összejevetel nevezett birtokos Libakerti 6 szám alatti lakására van kitűzve, honnan az érdeklődők együtt fognak az előadás helyére kirándulni.

* **Zászló felavatási ünnep.** A kereskedő ifjak társulatának dalköre tegnap este választmányi gyűlést tartott. A választmány elhatározta, hogy lobogóját október 4-én ünnepélyesen avatja fel. A felavatási ünnevet nagy fényvel szándékszik a dalegylet megülni, amelyre Debrecen összes és a vidék nagyobb dalos köreit is meghívják.

* **Értesítés.** A város V-ik állategész-ségi körzetében veszettség állapotot meg, ennélfogva az 1888. évi VII. t. c.

végrehajtására kiadott 40,000 számrendelet értelmében a 40 napos ebzárlat elrendeltetik s utasítatnak az ebtulajdonosok, hogy kutyáikat szájkosárral lássák el, vagy zsinegen vezessék, mert különben ellenük kihágási eljárás fog megindítani. Debrecen, 1903. augusztus 3-án. Debrecen sz. kir. város rendőrfőkapitánysága.

* **A Kereskedelmi Csarnok alakuló gyűlése.** A legutóbb megejtett választások alapján a helybeli Kereskedelmi Csarnok új választmányát e hó 8-án d. u. 5 órára hívta össze az új választású elnökség. Ez alkalommal fog a választmány szabályszerűen megalakulni, a szervezetben elcirt bizottságokat ekkor választja meg s ez alkalommal fog intézkedni a megüresedett tiszti állások betöltése iránt. Ez állások tényleges betöltése valószínűleg egy hét múlva az aug. 15-én tartandó újabb vál. ülésen történik meg. Az aug. 8-iki vál. ülés után esti 8 órakor társasvacsorát rendez az egyesület, melyen az új elnökség s az új választmány társas érintkezésben is összeismerkedik a Csarnok tagjaival. A vacsora a Dobos pavillonban lesz s hölgyek is résztvesznek rajta.

* **Felhívás a cipészekhez.** A cipészkiállítás előkészítő bizottság felhívja a helybeli cipésziparosokat, hogy azokat a tárgyakat, melyeket a cipészkiállítás kiállítani óhajtanak, legkésőbbben e hó 8-ig, szombatig az ipartestülethez szállítsák fel, mert a későbbben érkező tárgyakat a kiállítás bíráló bizottsága figyelmen kívül hagyja. Egyben felszólítja az előkészítő bizottság a tegnapi bezárult cipésszaktanfolyam hallgatóit, hogy rajzaikat szombatig szolgáltatassák be, hogy azok a kiállításon elhelyezhetők legyenek.

* **Halálozások.** A tegnapi nap folyamán a következő haláleseteket jelentették be az anyakönyvi hivatalban: Kandi Dávid ev. ref. 47 éves, Szabó Eszter ev. ref. 2 hónapos, Biró Ferenc ev. ref. 36 éves.

* **Megkerült belőrő.** Holnap lesz három éve annak, hogy Kovács János mikepécsi lakos házába betörték és a házából 503 koronát érő ágyneműt elvittek. Azóta mindig keresik a tettest. Végre tegnap Hódossy Antal csendőr, ki már több ízben tett igen ügyes fogást, kinyomozta a tettest. Hosszas kutatás után kiderítette, hogy a betörést Sánta István mikepécsi lakos követte el. A lopott holmikat apósához, Balogh Gergelyhez vitte, hol a tollakat kiszedték és Nagyváradra vitték eladni, a fehérneműket pedig elégették. Sánta Györgyre kiderült, hogy a vásári szekereket is éjjelente meg megdézsmálja. A sikerült fogásról a csendőrség értesítette a kir. ügyészséget és a járásbiróságot.

* **Kétféjű sas egy székesegyházon.** A nagyváradai püspöki székesegyház ormán egy csunya kétféjű sas éktelenkedik. — Számtalanszor hangzott fel Nagyváradon is a kívánság, hogy az éktelen jelvényt távolítsák el a templom ormáról. E kívánság teljesítése azonban mindenkor akadályokba ütközött. Néhány évvel ez-

előtt a megboldogult Schlauch bitorost is kérték, hogy fossa meg disztelenségétől a székesegyházat. A nagynevű főpapot, akinek hazafias érzéséhez kétség soha nem férhetett, kinosan érintette a dolog. Schlauch Lőrinc ugyanis valóságos belső titkos tanácsos volt és a királynak kedves embere.

— Én nem távolíthatom el a kétféjű sast — mondotta azoknak, akik a kérdést tolmácsolták — hanem gondolkozzanak az urak, hogyan vehetik le tudtomon kívül. Önökre bízom s biztosítom az urakat, én nem teszek megtorló lépést, ha valami történik.

A jóságos főpap személyét sokkal többre becsülték Nagyváradon, sem hogy erőszakos dolgokkal kellemetlenséget szerettek volna neki. Tehát a kétféjű sas maradt továbbra is helyén. Most azonban érdekes mozgalom keletkezett a nagyvárad polgárok körében. A polgárok ugyanis elhatározták, hogy küldöttség útján kéri fel Szmeccsányi Pált, Nagyvárad új püspökét, hogy a szomorú idők rut emlékéit távolítsa el a székesegyházból. Kíváncsian várják most meggyeszerzte, vajjon az új püspök miként bírálja el a kérelmet?

* **Özvegyek házassága.** Nem jó, ha özvegy ember özvegy asszonyt vesz nőül, mert ebből sokszor súlyos komplikációk támadhatnak, mint dr. Blomfield példája mutatja, aki egy időben London püspöke volt. A püspök kétszer házasodott másodízben egy özvegyet vett feleségül, aki első házasságából több gyermeket hozott magával a püspök gyermekei mellé. Nemsokára már háromfajtájú gyerekek voltak a háznál, kik között persze gyakori volt a csunya verekedésekké fajuló nézeteltérés. Mikor egy ízben a vegyes utódok között ismét esatára került a dolog, az asszony izgatottan rontott be az urához, akit komoly tanulmányai közben zavart meg.

— No, mi a baj, édesem? — kérde a püspök némileg boszusan.

— Képzeld csak, — felelt az asszony rémülten — az ön gyermekei szövetkeztek az ön gyermekeimmel s most közös erővel verik a mi gyermekeinket!

* **A bioskop.** Minden este nagy közönség látogatja a szénavasártéri bioskopot, hol Narten György mutogatja igen ügyes mozgóképeit. Most — hogy a vásár megnyit — teljesen új műsorral lép a közönség elé. A mulattató és tanulságos előadásokat ajánljuk a közönség figyelmébe.

x **Csálty Ferencz** könyvkereskedésében II. Egyháztér 2. szám egy jó családból való négy középiskolát végzett tanuló gyakornoknak felvétetik. Ertekezhetni a könyvkereskedésben.

x **Tennis és Turista ingek,** tennis övek, valamint francia batist és zepher divat ingek legnagyobb választékban **Fekete Jakab** uri divat kalap és fehérnemű üzletében. A szabadalmazott Frish féle patent alsónadrágok egyedüli főrak tára kizárólag budapesti férfi cipők.

Az Arany Bika kávéházában ma este Rácz Károly zenekara játszik.

Az új pápa.

— Giuseppe Sarto. —

X. Pius.

— aug. 5.

A római anyaszentegyháznak immár van ismét látható feje.

Négy napig tartott konklave után 62 bitoros megválasztotta tegnap Krisztus földi helytartóját.

Az új pápa **Giuseppe Sarto** bitoros, a *velencei pátriárka*, a ki most 68 éves mult.

Felhangzik a világ minden táján a katolikusok millióinak imádsága: Téged Isten dicsérünk!

Áldás, szerencse kísérje az új pápa uralkodását hosszú éveken át!

*
Róma, aug. 4. (Érk. 12 óra 4 p.) **Giuseppe Sarto** bitorost pápává választották.

Róma, aug. 4. (Érk. 1 óra 5 p.) Az új pápa 12 óra 10 perckor megjelent a székesegyház belső erkélyén és áldását adta a nagy számban megjelent népre. A néptömeg viharosan üdvözölte az új pápát.

Róma, aug. 4. Az új pápa teljes neve: Giuseppe Sarto. Született Riesenben 1835. június 2-án. Velencei pátriárka 1893. június 12 óta. Az új pápa most 68 éves.

Róma, aug. 4. **Az új pápa X. Pius** nevet vette fel.

Róma, aug. 4. Hir szerint az új pápát már tegnap este megválasztották, de mert késő este volt, a választás nyilvánosságra hozását ma délre halasztották.

*
Sarto József az új pápa született 1835. június hó 2-án Riese városban Treviso mellett. Most tehát a 69. évében van. Majdnem husz éve püspök; első püspöki széke volt Mantua. Hová 1884. november hó 10-én lett kinevezve. Ugyanazon napon, mint a b. emlékü dr. Schlauch Lőrinc, nagyvárad bitoros püspök, lett Sarto József bitoros püspök tiz évvel ezelőtt 1893. június hó 12. Három nappal reá 1893. június 15-én velencei pátriárka lett, kineveztetése ellen az olasz kormány semmi kifogást nem emelt.

Mint velencei patriárka a legáltalánosabb tiszteletnek örvendett; böles, határozott, bőkezű, de a mellett szelid és türelmes. Magas, impozáns alak rendkívül finom vonásokkal és oly kedves arccal, hogy első látásra megnyer és az arcát oly könnyen nem lehet elfelejteni.

A velencei közönség akkor, mikor a pápaválasztásra indult Rómába, rendkívül meleg módon bucsuzott tőle, de

aligha sejtette, hogy viszont nem látja a lagunák városában, hanem szent-Péter székén, melyen kitűnő tehetségei és eddigi működése után bátran jósolhatjuk, hogy XIII. Leó pápának mindenben méltó utódja lesz.

TAVIRATOK.

A válság megoldása.

Budapest, aug. 4. Illetékes politikai körökben általános az a meggyőződés, hogy a helyzet immár tarthatatlan. — Az országot semmi szín alatt sem szabad válságból válságba sodorni. A parlamenti bizottság pár nap múlva legkésőbb a hét végén befejezi működését. *Egész Magyarországra nézve halálos csapás lett volna*, ha kiderül, hogy a miniszterelnök részese az örülten gyerekes vesztegetési kísérletnek. Hála istennek épp az ellenkezője tünt ki: *Héderváry egyéni becsülete érintetlen maradt.* De sajnos ezzel a válság megoldva nincsen. Az ellenzék nem szerel le, az obstrukció ma erősebb, mint valaha volt és ehhez járul, hogy nincs rá kilátás, hogy a függetlenségi párt a szerencsétlen Szápáry-ügy után rendszeresen és ádáz elszántsággal ne támadja a miniszterelnök személyét. Ezért a legkíváltságosabb államférfiak nézete az, hogy a kormányválság alig lesz kikerülhető.

Ha azonban ő felsége bizalma Khuen Héderváry mellett megnyilvánul, az esetre a miniszterelnök a képviselőház feloszlatását fogja javasolni; mert ez a ház mai gyógyíthatatlan sebeivel munkaképtelen. A politikai válság megoldása tehát augusztus közepére várható.

Spanyol munkás zavargások.

Madrid, aug. 4. Sevillában munkások a közúti vasut kocsijait követ dobálták meg, a miért is a csendőrségnek fegyverrel kellett használnia. Saragossában a prefektus szétesztette a sztrájkoló csoportjait. Alcoiban a munkások a gyárakban tettek kárt. Katonaszállta meg a fenyegetett helyeket. Barcelonában a helyzet rosszabbodása észlelhető. — Ugyanonnán a munkaszabadság megsértésének számos esetét jelentik.

Barcelona, aug. 4. Ama tegnap le tartóztatott egyén, kinél dinamittöltényeket találtak, egy hírhedt anarkista fia. A rendőrség számos házkutatást tartott. A vidékről érkező hírek a munka megszűnését jelzik.

Gabona tőzsde.

Budapest, augusztus 4. Buzakinálát és vételekdv javult. Kedvező irányzat mellett 28,000 métermázsa került forgalomba 2 és fél közben 5 fillérrel drágább áron. Egyébb gabonanemek kedvezők. Idő szeles.

Buza októberre	7.34—35
„ novembere	7.56—57
Róza október	6.18—19
„ októberre	6.32—33
Zab októberre	5.32—33
„ novembere	6.23—24
Tengeri 1904. májusra	6.24—25
Tengeri júliusra	4.91—92
Repce	11.10—20

Szerkesztői üzenetek.

K. L. Napról-napra láthatja, hogy a Szabadság mindenről és mindig közvetlen, részletes híradással van. Felette helytelen volna tudósításokat pártszempontok szerint közölni. A sajtó, mely hivatását jól fogja fel s hiven teljesíti, köteles a valóságot hírel adni, hogy az olvasó megállapíthassa a maga nézetét s igazságos ítéletét.

Effendi. Sajnáljuk, a vers olyan rossz, hogy szunyogháló varotunk minden ablakunkra, ha még egyszer bedöngiesél effőle siralmas rigmusokkal.

Üdvöske. Boldog az s virágos életű, akit éjjelnappal róza vesz körül. De néha tán szükséges a tövis szúrás. A fájdalmas érzés után a gyönyörűség annál nagyobb.

Fehér. Nem mondhatnám. A mi fürdőinket nem cicomájuk, hanem gyógyító hatásuk szerint kell megbecsülni. Ahol hiúság vásárja folyik s ruha- és szépség-mutogatás, — az nem fürdő, inkább fertő. Ellenben az oly fürdőkből, milyen a Pável-sósfürdő is, megbecsülhetetlen áldás fakad.

Rózta. A Tacsí már nagyon szeretné oda vinni a színes ceruzákat. Ugye jó is lenne?

Mike. A művészet ott már rég agyonütődött. Közönséges, haszonleső s nagyon is izléstelen üzlet az már!

Regénycsarnok.

A tejtésztvér.

Második rész.

(Folytatás.)

— Hohó haragszol? . . . Rossz indulatu fiekó vagy, Louéssart.

Erre aztán mind egyszerre, mintha összebeszéltek volna, körbe álltak és egymás kezét fogva szédítő gyorsasággal forogtak körötte és teli torokkal énekeltek:

A Louéssart gyerekeknek sok ruhája van,
A Louéssart gyerekeknek sok ruhája van,
Kettő sárga, egy meg szürke,
Papirossal van megtűzve
Hogy ha tél van, ebben fázik,
Ha eső van, ebben ázik.
Ha ha ha, ha ha!

Savinien dühtől sápadtan nézte a körülötte ordítva táncoló csapatot, a gu nyosan elfintorodott arcokat és lgy gondolkodott magában:

— Ha én most vissza nem adom nekik a kölcsönt, gyávnak fognak tartani és akkor én leszek az örökös gyuntárgyuk.

Fogta magát, kiszemelt közülök egy nagy bulldogarcu fiút, a ki a csapat vezérének látszott és akinek Bigeard volt a neve. Erre a fiura rávetette magát olyan dühvel, hogy letépete a földre; aztán időt se hagyván neki, hogy feltápaszkodjék, — úgy felpofozta, hogy csak úgy esattogott. A földön heverő gyerek lábával rugdalta ellenfelét, hogy megszabaduljon tőle, de a szívós természetű és ruganyos Savinien nem eresztette el és úgy ütötte, hogy Bigeard kegyelemért esedezett.

Ekkor a győző lábra állt összesszedte a sárban heverő iskolatáskáját rendbe szedte — a ruháját és csendesesen eltávozott, a nélkül, hogy meglepett társai mocanni is mertek volna. Ez alatt Savinien tépett gallérralés sáros kabáttal, de önelégülten ment haza és büszke volt győzelmére. Egyenesen felment a szobájába, átöltözködött és egy szót se szólt senkinek a történetekről.

Mikor másnap iskolába ment, azt tapasztalta hogy tegnapi felháborodásnak nagyszerű hatása volt. Egyetlen egy pajtásának se volt többé kedve arra, hogy őt gúnyolja. Kissé haragudtak még ráde féltek tőle és titokban örültek annak hogy Bigeardot úgy ráncba szedte.

A gyermekek olyanok mint a tömeg, csak a nyers erőt bámulják és ösztönszerűleg mindig az erősebbhez húzódnak. Lassanként néhány pajtása megkörnyékezte, kerülgették és kedvében járták Erre Savinien megalázott büszkesége újra feléledt,

— Most jól megtáncoltattam őket — szólt magában. — De nem elég, hogy tiszteletet parancsoltam nekik, meg kell azt is mutatnom ezeknek a városi gyerekeknek, hogy Louéssart is tud annyit mint ők és hogy az én dolgozataim vannak olyan jók, mint az övéik. Két hónap múlva én leszek az első emines.

Abbeli forró vágya, hogy ő legyen az osztályban az első és hangadó, egészen eltöltötte lelkét, úgy hogy a bellefontanie erők emlékére benne feltámadó honvágyat teljesen elnyomta.

— Ezentul szorgalmasan bujta a könyveit — s kitűnő emlékezőtehetsége és rendkívüli intelligenciája révén nem sokára megnyerte Busselot tanárkegyét is, legyőzve ennek eldítéletét.

Folyt.) köv.)

BIOSKOP

ORIASI KINEMATOGRAPH.

Debreczen — Vásártér.

A nagyhőség miatt mindennap 7 órakor kezdődik a műsor!

Mai műsor:

1. Egy bur kóm kivégzése
2. Átváltozó táncos
3. Piu uszoda
4. Egy vonat megérkezése
5. Látogatás Mefistónál
6. Cagliostro varázstűkör (szín)
7. A nő hatalma
8. A makrancos ló
9. Karácsonyi álom, 20 képben 200 méter hosszú
10. Bicikli verseny Bécs és Berlin közt
11. Nyugtalan éj
12. Fegyverfogás
13. Hare a polokákkal
14. Sirás és nevetés.

A n é. közönség szíves pártfogását kéri:

Narten György.

Csak is Selle és Kary-féle

FREDINT

Kérjünk.

Legjobb tisztító szer

minden finomabb cipőhöz. Sárga és fekete. Különösen ajánljatik Boxcalfs-, Oscaria-, Chevreaux- és Lack-cipőkhöz.

Bécs, XIII.

Ingyen és bérmentve kap

mindenki egy kezelési könyvecskét, melyből bárki képes

legfinomabb Likőröket
és Rumot

hideg uton minden készülék nélkül még a legkisebb mennyiségben is országszerte ismert arómáimmal előállítani.

VATTERICH A.

Budapest, VII., Dohány-utca 5. sz. alatt.

Csáthy Ferenc

— könyv-papír és zeneműkereskedő, —
Debrecen II. Egyháztér 2. sz. a nagytemplomnál, ajánlja a t. szülők és nemes tanuló ifjuság szives figyelmébe a nagy szünidőre

10000 kötetből álló

magyar és német kölesönkönyvtárát.

— Bővebb felvilágosítást nyújt a kölesönkönyvtárjegyzék. —

Thierry A. gyógyszerész.
Csoda-Balzsama.

A legjobb házi gyógyszer étvágy zavaroknál, gyengeség, rossz érzés ellen, enyhíti a köhögést, nyálkát feloldja, tisztítja. 12. kis vagy 6 kettős üvegben franko 4 korona: Kapható:

Thierry A. gyógyszerésznél.
Pregradabei Rohitsch—Sauerbrunn

— Valódi csakis a mellékelt jegy mellett. —

Utazásoknál ez a szer okvetlen szükséges.

Főraktár Budapesten TÖRÖK J. gyógyszerésznél, Zágrábban MITTELBACH S. gyógyszerésznél, Bécsben ERÁDY C. gyógyszerésznél. A.

MIHALOVITS J.

gyógyszertára = gyógyszerészeti műlaboratoriuma a „Kigyó“-hoz
Debrecenben, főter 51. szám.

Ajánlja a következő, közkedveltségnek örvendő készítményeit:

Harmat-crème

arcsejépitő s bőrápoló kenőcsét, mely teljesen ártalmatlan, nem zsíroz, tehát nappal is használható s az arcnak üdeséget, finomságot s hamvasságot kölcsönöz. Az arcot tisztítja s fehériti. Kiváló eredménnyel használható arcvörösség, májfolt, sömör, szeplő s egyéb bőrtisztátalanságnál.

— 1 tégely Harmat-crème ára 1 korona. —

A kréméhez használandó poudert, a

Harmat-arcpor,

mely az arcnak üde, ifju színt kölcsönöz; három féle színben kapható u. m.: fehér, rózsaszín s crém színben. Kitűnő illata, teljesen ártalmatlan volta s finomsága által vetekedik minden más készítménnyel. — Jól tapad és igen jól fed.

Próbadoboz ára 50 fillér Nagyobb doboz 1 és 2 korona.

A Mollitergin

a legkiválóbb arc s különösen kéz-bőr-ápoló folyadék, mely a bőrnek selyemszerű lágyaságot, bársánszerű finomságot kölcsönöz. Fehériti az arc- s kéz-bőrt. Teljesen ártalmatlan. Nem zsíroz s nem piszkítja a ruhát, Hatása bámulatos és rögtöni! Napégette vagy szélkifujta kezeket vagy arcbőrt a legrövidebb idő alatt üdévé, finommá tesz. Megbarnult kezeket, eldurvult kez-bőrt fehérré, puhává változtat.

Egy üveg Mollitergin ára 1 korona.

Nagy raktár bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességekből.

Mihalovits J. gyógyszerésze a „Kigyó“-hoz Debrecenben

Dr. Borsos-féle Növényi Hajszesz.

Meggátolja a hajkihullást, a fejbőr megkorpásodását a hajvégek megtörését s megóvja a fejbőr-betegségektől. Illata kellemes. Hatása biztos. Használata egyszerű. Nem zsíroz, nem piszkítja a fehéreműt. Teljesen ártalmatlan. Elősegíti a hajnövést!

— 1 üveg hajszesz ára 1 vagy 2 korona. —

Dr. Borsos-féle Növényi Hajkenőcs

Azok részére, kik a folyadékot nem kedvelik s inkább a kenőcsnek barátai, készül ugyanolyan ható anyagból s ugyanolyan kiváló hatású hajkenőcs is, mint a Borsos-féle hajszesz. Ezen hajkenőcs is teljesen ártalmatlan. Hatása gyors, biztos!

— 1 tégely Hajkenőcs ára 1 korona. —

A Mihalovits-féle

Iztelen Csukamájolaj

teljesen iztelen s szagtalan készítmény, mely undort nem okoz s evégből a gyermekek azt szívesen szedik.

A Mihalovits-féle

Cihna-bor.

China-vas-bor.

Condurangó-bor,

Pepsin-bor.

1 üveg ára

1 kor 60 fill.

Szomorodni borból kiváló gonddal készült gyógyborok, melyek gyógyérték tekintetében versenyeznek minden e nemű készítménnyel.